

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**НАВЧАЛЬНО-РЕАБІЛІТАЦІЙНИЙ ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ
«КАМ'ЯНЕЦЬ-ПОДІЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ІНСТИТУТ»**

ПОГОДЖЕНО

В.о. директора

ВСП Кам'янець-Подільський фаховий коледж

НРЗВО «Кам'янець-Подільський

державний інститут»

Трипак АРБАРЕЦЬ

ЗАТВЕРДЖЕНО

В.о. ректора

НРЗВО «Кам'янець-Подільський

державний інститут»

Трипак Мар'ян ТРИПАК

Наказ № 12/2023 від 27.09.2023 р.

ПОЛОЖЕННЯ

ПРО ФАКУЛЬТАТИВНІ ЗАНЯТТЯ У

ВІДОКРЕМЛЕНОМУ СТРУКТУРНОМУ ПІДРОЗДІЛІ

КАМ'ЯНЕЦЬ-ПОДІЛЬСЬКИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ

НРЗВО «КАМ'ЯНЕЦЬ-ПОДІЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ІНСТИТУТ»

СХВАЛЕНО

Педагогічною радою

ВСП Кам'янець-Подільський фаховий коледж

НРЗВО «Кам'янець-Подільський

державний інститут»

Протокол

від «26» серпня 2023 р. № 12

КАМ'ЯНЕЦЬ-ПОДІЛЬСЬКИЙ, 2023

1. Організація освітнього процесу у Відокремленому структурному підрозділі Кам'янець-Подільський фаховий коледж Навчально-реабілітаційного закладу вищої освіти «Кам'янець-Подільський державний інститут» (далі – Коледж) регламентується Положенням про організацію освітнього процесу. Основними формами організації освітнього процесу у закладах фахової передвищої освіти є: навчальні заняття, індивідуальні заняття, факультативні заняття, практична підготовка і контрольні заходи.

2. Положення про організацію факультативних занять зі студентами Коледжу є внутрішнім підзаконним нормативним актом, який спрямований на забезпечення якісних освітніх послуг. Статус факультативних занять істотно підвищився. Вони покликані забезпечувати:

- підготовку студентів до централізованого тестування;
- підготовку обдарованих студентів до олімпіад та конкурсів;
- загальнокультурний розвиток студентів;
- залучення студентів до дослідницької діяльності;
- корекцію прогалин у знаннях і вміннях студентів.

Факультативи спрямовані на поглиблення знань з предметів, на розширення знань і розвиток навичок пізнавальної діяльності (екологічної, військово-патріотичної, сімейної та інших спрямувань); на розвиток творчих здібностей студентів.

3. **ФАКУЛЬТАТИВ (ФАКУЛЬТАТИВНЕ ЗАНЯТТЯ)** – заняття, яке спрямоване на підготовку студентів Коледжу до ДПА, ЗНО / НМТ, розширення науково-теоретичних знань і практичних умінь шляхом:

- 1) поглибленого вивчення навчальних дисциплін;
- 2) вивчення додаткових дисциплін у межах чи поза межами фаху.

Факультативний (лат. *facultas* – можливий, необов'язковий, даний на вибір) курс – курс, який вибирають студенти для поглиблення і розширення знань з певного предмета, теми або питання відповідно до бажань та інтересів, призначений для побудови індивідуальної освітньої програми студента а також підготовки студента до ДПА, ЗНО / НМТ. Студентові пропонується набір факультативних курсів, і він може вибрати (або не вибрати) один (або більше) із запропонованих факультативних курсів.

4. *Мета* факультативних курсів:

- поглиблене вивчення предметів для якісної підготовки до ДПА, ЗНО / НМТ;
- професійна орієнтація;
- розвиток пізнавальних інтересів;
- вирівнювання.

Факультативні курси забезпечують поглиблене вивчення понять, які вивчаються в основному курсі, обсяг знань яких обмежений програмою.

5. Відповідно до Типової освітньої програми профільної середньої освіти, затвердженої наказом МОН № 570 від 01.06.2018 року, рішення про розподіл годин для формування відповідного профілю навчання приймає заклад освіти, враховуючи особливості окремої галузі та спеціальності. У разі залишку навчальних годин, передбачених на вивчення профільних предметів, заклад освіти може використовувати їх для збільшення кількості годин на вивчення базових предметів, для вивчення спеціальних і факультативних курсів.

6. Навчальна частина планує розподіл годин на тиждень за курсами та семестрами, у якому вказується кількість годин на факультативні заняття з дисциплін.

7. Факультативні заняття проводяться у позанавчальний час за розкладом (поза розкладом) занять, що мотивується особливостями організації навчального процесу у коледжі.

8. Факультативні заняття проводяться згідно з *програмою факультативу*, що містить у собі *пояснювальну записку*, де відбито *мету й завдання курсу; програму факультативного курсу; перелік знань, умінь і навичок, які студенти повинні здобути на заняттях; тематику занять; календарний план занять; список літератури*, рекомендованої студентам.

9. Проведення факультативних занять фіксується у журналі групи на відведеній сторінці обліку факультативних занять. Викладач, який проводить факультативні заняття, зобов'язаний регулярно заповнювати у журналі сторінки факультативів, нотуючи в ньому *дату, тему* заняття, *відвідування* студентів.

10. Призначення (спрямування змісту) факультативних занять: підготовка студентів до ДПА, ЗНО / НМТ, розвиток творчих здібностей студентів відповідно до їхніх пізнавальних інтересів; орієнтація на формування здатності особи до самовизначення, на підготовку студентів до активної інтелектуальної праці; реалізація ідей загального, інтелектуального та морально-етичного розвитку особистості; сприяння глибшому ознайомленню з одним або кількома дисциплінами освітньої галузі; створення оптимальних умов для роботи з інтелектуально та творчо обдарованими студентами.

11. Факультативні заняття передбачають поглиблене вивчення навчальних дисциплін на основі обов'язкових курсів як один із засобів підготовки до ДПА, ЗНО / НМТ.

12. Особливостями факультативних курсів є оригінальність змісту, вихід за межі тематики навчальних дисциплін інваріантної складової; використання активних форм і методів навчальної діяльності; відсутність оцінювання навчальних досягнень студентів у балах.

13. Викладач добирає найбільш актуальні теми та оптимальні види діяльності студентів, пропонуючи засоби розвитку мислення, пам'яті, уявлення, індивідуальних здібностей. Викладач при організації та проведенні факультативного заняття з метою мотивації навчально-пізнавальної діяльності студентів раціонально вибирає форми організації факультативного заняття (лекція, семінар, практикум, екскурсія, лабораторна робота тощо) та наповнює його змістом (вибір навчального матеріалу, реалізація дидактичних принципів, забезпечення зворотного зв'язку, корекція знань, розвиток самостійності та творчого мислення студентів, формування в них дослідницьких умінь і навичок).

14. Результативністю факультативного заняття є підготовка студентів до ДПА, ЗНО / НМТ, поглиблення знань студентів з основного курсу навчальної дисципліни, розширення світогляду та інформованості студентів з питань сучасних наукових досягнень; засвоєння наукових ідей, принципів та алгоритмів, законів, закономірностей; формування навичок самостійної праці; набуття знань про навколишній світ; формування стійкого інтересу до науки, що вивчається на факультативі, активної життєвої позиції; реалізація комплексу аспектів виховання особистості – розумового, морального, естетичного, фізичного, трудового.

15. Факультатив об'єднує групу студентів на основі загальних інтересів, добровільності вибору цієї форми навчання.

16. Працюючи з відносно невеликою кількістю (10-15 зацікавлених студентів), викладач в більшій мірі, ніж на занятті з дисципліни, може здійснювати диференційований підхід, підбирати завдання залежно від здібностей та особливостей учнів.

17. Факультативи мають освітню спрямованість, передбачають систему знань, визначених навчальною програмою, тощо.

18. На факультативних заняттях застосовуються, в основному, ті ж методи навчання, що і в аудиторній роботі при вивченні основних предметів. До основних, найбільш специфічних форм навчального процесу на факультативних заняттях відносяться бесіди, лекції, практичні заняття та семінари.

19. Всі форми навчального процесу на факультативних заняттях вимагають поступового, але інтенсивного посилення частки самостійної

роботи студентів. Це зумовлює індивідуалізацію навчання і ще більше піднімає керівну роль викладача, оскільки методичне забезпечення ефективної самостійної роботи студентів потребує серйозної, продуманої підготовки з боку викладача.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ВІДОКРЕМЛЕНИЙ СТРУКТУРНИЙ ПІДРОЗДІЛ
КАМ'ЯНЕЦЬ-ПОДІЛЬСЬКИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ
НРЗВО «КАМ'ЯНЕЦЬ-ПОДІЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ІНСТИТУТ»

ЦИКЛОВА КОМІСІЯ СУСПІЛЬНО-ГУМАНІТАРНИХ ТА
ФУНДАМЕНТАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН

ЗАТВЕРДЖУЮ

Заступник директора
з навчально-виховної
роботи

Раїса КОЗАК

«01» вересня 202__ р.

РОБОЧА НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА
факультативного курсу «ПРАКТИКУМ З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ»
(за програмою Українська мова для загальноосвітніх
навчальних закладів, 10-11 класи, РІВЕНЬ СТАНДАРТУ)

освітньо-професійний ступінь	<i>Фаховий молодший бакалавр</i>
освітньо-професійна програма	<i>Соціальна робота (!!! Якщо факультатив запланований на декількох ОПП, то вказуємо усі)</i>
шифр і назва галузі знань	<i>23 Соціальна робота</i>
шифр і назва спеціальності	<i>231 Соціальна робота</i>
назва спеціалізації	
Відділення	
мова викладання	<i>Державна</i>

Шифр за ОПП _____

м. Кам'янець-Подільський

2023 рік

Робоча програма факультативного курсу **«ПРАКТИКУМ З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ»** для студентів ОПС фаховий молодший бакалавр за галуззю знань *23 Соціальна робота*, спеціальністю *231 Соціальна робота, «01»* вересня 2022 року, 15 с.

РОЗРОБНИКИ:

1. *Кушнір Т.М., викладач української мови, магістр.*

Робочу програму факультативного курсу розглянуто, ухвалено та затверджено на засіданні циклової комісії фундаментальних дисциплін, протокол від «01» вересня 2023 року № 1

Голова циклової комісії суспільно-гуманітарних та фундаментальних дисциплін

_____ (Інна ГУМЕНЮК)

(підпис)

(прізвище та ініціали)

«___» _____ 20__ року

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Програму факультативного курсу з української мови для студентів ОПС фаховий молодший бакалавр розроблено на основі вимог нового Державного стандарту базової і повної загальної середньої освіти (постанова Кабінету Міністрів України від 23.11.11 №1392) з урахуванням змісту чинної програми з української мови для 10-11 класів (що затверджені наказом МОН України від 23.10.2017 № 1407), а також концепції «Нова українська школа». В основу факультативного курсу покладено зміст програми Міністерства освіти і науки України із зовнішнього незалежного оцінювання з української мови (2020р.).

Програма факультативних занять є варіативною складовою навчального плану і розрахована на 60 годин викладання упродовж двох років – на I та II курсах навчання.

Оскільки атестація з української мови для випускників є обов'язковим предметом, поглиблення й систематизація знань з української мови набувають особливого значення. **За планом Українського центру з оцінювання рівня освіти випускники по всій території України складають ДПА безпосередньо у формі ЗНО або НТМ.**

Крім того, як зазначає чинна програма з української мови, «здобуті у процесі навчання української мови знання, набуті вміння й навички мають бути опорою, яка дасть учням змогу реалізувати себе в житті, стати носіями культури свого народу, ініціаторами відновлення й збереження найкращих культурних традицій свого народу».

Основна мета факультативного курсу – поглиблення, розширення й систематизація знань студентів з основних розділів мовознавства, удосконалення їхнього усного й писемного мовлення, підготовка до зовнішнього незалежного оцінювання з української мови.

У структурі програми виділено такі складники: пояснювальна записка й основна частина (власне програма).

Матеріал програми розподілено за розділами відповідно до програми підготовки до зовнішнього незалежного оцінювання за 2023/2024 навчальний рік. Основну частину програми структуровано у вигляді таблиці, яка охоплює такі елементи: 1) назва розділу; 2) орієнтовний розподіл годин на вивчення окремих тем розділів; 3) зміст мовного матеріалу; 4) вимоги до рівня підготовки студентів.

Включено такі розділи з української мови: „Фонетика. Графіка. Орфоєпія. Орфографія”, „Лексикологія. Фразеологія”, „Будова слова. Словотвір”, „Морфологія”, „Синтаксис”, „Стилістика”, „Розвиток мовлення”, з яких у процесі проходження тестування допускають найбільше помилок.

Поданий у програмі розподіл годин є орієнтовним. Згідно з принципом академічної свободи викладач може на власний розсуд змінювати його з метою педагогічної доцільності.

Зміст програми має узагальнювальний характер, оволодіння яким важливе для кожної освіченої людини. Під час вивчення мовних тем викладач має акцентувати не на розпізнаванні, класифікуванні мовних явищ, а на правилах використання мовних одиниць усіх рівнів, зокрема приділяти увагу труднощам слововжитку, складним випадкам правопису, нормам узгодження мовних одиниць, культурі слова тощо.

Компетентнісний підхід в освіті спрямовує навчально-виховний процес на формування ключових і предметної компетентностей. Державний стандарт базової і повної загальної середньої освіти визначає такий перелік *ключових компетентностей*:

- уміння вчитися протягом життя,
- спілкування рідною/державною й іноземними мовами,
- математична,
- компетентності у природничих науках і технологіях,
- інформаційно-комунікаційна,
- соціальна і громадянська,
- здоров'язберезувальна, загальнокультурна,
- підприємницька,
- а також як предметну називає комунікативну.

Головні завдання факультативного курсу:

- систематизація знань з кожного розділу програми;
- розвиток ключових компетентностей у процесі засвоєння теоретичного матеріалу;
- поглиблення навичок практичного використання засвоєного, вдосконалення навичок аналізу мовних одиниць;
- активізація мовленнєвої діяльності студентів;
- удосконалення навичок роботи з різноманітними тестовими завданнями.

Програма факультативного курсу з української мови містить вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки учасників з цього навчального предмета, а також конкретизує, що повинен знати та вміти студент коледжу в межах визначених тематичних розділів.

Особлива увага приділяється практичній і творчим складовим навчальної діяльності студентів. Програма передбачає вивчення основних понять із кожного розділу мовознавства, що забезпечує необхідний обсяг теоретичних знань, практичне їх застосування та формування ключових компетентностей і готує до ефективного виконання тестових завдань з української мови.

Як основні форми контролю за якістю навчання пропонується виконання тестових завдань та складання власного висловлення.

Факультативний курс рекомендовано студентам ОПС фаховий молодший бакалавр усіх спеціальностей.

ПРОГРАМА ФАКУЛЬТАТИВНОГО КУРСУ
ПРАКТИКУМ З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ (60 год)

Назва розділу	К-ть годин	Зміст мовного матеріалу	Вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки студентів
Вступ.	1	Мета і завдання факультативного курсу. Про зовнішнє тестування з української мови. Пробне тестування.	
1. Фонетика. Графіка. Орфоепія. Орфографія	5	Алфавіт. Наголос. Співвідношення звуків і букв. Основні випадки уподібнення приголосних звуків. Спрощення в групах приголосних. Основні випадки чергування <i>у-в, і-й</i> . Правопис літер, що позначають ненаголошені голосні [є], [и], [о] в коренях слів. Сполучення <i>йо, ьо</i> . Правила вживання м'якого знака (знака м'якшення). Правила вживання апострофа. Подвоєння букв на позначення подовжених м'яких приголосних і збігу однакових приголосних звуків. Правопис префіксів і суфіксів. Найпоширеніші випадки чергування голосних і приголосних звуків. Правопис великої літери. Лапки у власних назвах. Написання слів іншомовного походження. Основні правила переносу слів з рядка в рядок. Написання складних слів разом і через дефіс. Правопис складноскорочених слів. Правопис відмінкових закінчень іменників, прикметників. Правопис <i>н</i> та <i>nn</i> у прикметниках і дієприкметниках, <i>не</i> з різними частинами мови	<i>Студент (студентка) повинен (повинна) вміти:</i> Розташовувати слова за алфавітом; наголошувати слова відповідно до орфоепічних норм; визначати звукове значення букв у словах; розпізнавати явища уподібнення й спрощення приголосних звуків, основні випадки чергування голосних і приголосних звуків, чергування <i>у-в, і-й</i> ; розпізнавати вивчені орфограми; правильно писати слова з вивченими орфограмами, знаходити й виправляти орфографічні помилки на вивчені правила.
2. Лексикологія. Фразеологія	5	Лексичне значення слова. Багатозначні й однозначні слова. Прямє та переносне значення слова. Омоніми. Синоніми. Антоніми. Пароніми. Лексика української мови за походженням. Власне українська лексика. Лексичні запозичення з інших мов. Загальноновживані слова.	Пояснювати лексичні значення слів; добирати до слів синоніми й антоніми та використовувати їх у мовленні; уживати слова в переносному значенні; знаходити в

		Професійна, діалектна, розмовна лексика. Терміни. Застарілі й нові слова (неологізми). Нейтральна й емоційно забарвлена лексика. Поняття про фразеологізми	тексті й доречно використовувати в мовленні вивчені групи слів за значенням (омоніми, синоніми, антоніми, пароніми); пояснювати значення фразеологізмів, правильно й комунікативно доцільно використовувати їх у мовленні
3. Будова слова. Словотвір	2	Будова слова. Спільнокореневі слова й форми того самого слова	Визначати значущі частини й закінчення слова; розрізняти форми слова й спільнокореневі слова, правильно вживати їх у мовленні
4. Морфологія 4.1. Іменник	17	Іменник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Іменники власні та загальні, істоти й неістоти. Рід іменників: чоловічий, жіночий, середній. Число іменників. Відмінювання іменників. Незмінювані іменники в українській мові. Написання й відмінювання чоловічих і жіночих імен по батькові. Кличний відмінок іменників (на прикладі етикетних формул звертань <i>пане полковнику, сестро Олено, друже Сергію, Інно Вікторівно</i> і под.)	Розпізнавати іменники; визначати належність іменників до певної групи за їхнім лексичним значенням, уживаністю в мовленні; правильно відмінювати іменники, відрізняти правильні форми іменників від помилкових; використовувати іменники в мовленні, послуговуючись їхніми виражальними можливостями
4.2. Прикметник		Прикметник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Відмінювання прикметників. Ступені порівняння якісних прикметників: вищий і найвищий, способи їх творення. Зміни приголосних за творення ступенів порівняння прикметників	Розпізнавати й відмінювати прикметники; утворювати форми ступенів порівняння якісних прикметників; відрізняти правильні форми прикметників від помилкових
4.3. Числівник		Числівник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Типи відмінювання кількісних числівників. Порядкові числівники, особливості їх відмінювання. Особливості правопису числівників. Узгодження числівників з іменниками. Уживання числівників для позначення часу й дат	Розпізнавати й відмінювати числівники; відрізняти правильні форми числівників від помилкових; правильно використовувати їх у мовленні; визначати сполучуваність числівників з іменниками; правильно утворювати форми числівників для

			позначення часу й дат
4.4. Займенник		Займенник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Відмінювання займенників. Правопис неозначених і заперечних займенників	Розпізнавати й відмінювати займенники; відрізнати правильні форми займенників від помилкових, правильно використовувати їх у мовленні; правильно писати неозначені й заперечні займенники
4.5. Дієслово		Дієслово як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Вид дієслова (доконаний і недоконаний). Форми дієслова: дієвідмінювані, відмінювані (дієприкметник) і незмінні (інфінітив, дієприслівник, форми на <i>-но, -то</i>). Безособове дієслово. Способи дієслова: дійсний, умовний, наказовий. Творення форм умовного та наказового способів дієслів. Особові закінчення дієслів I та II дієвідміни. Чергування приголосних в особових формах дієслів теперішнього та майбутнього часу. Дієприкметник як особлива форма дієслова: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Активні та пасивні дієприкметники. Творення активних і пасивних дієприкметників теперішнього й минулого часу. Дієприкметниковий зворот. Безособові форми на <i>-но, -то</i>. Дієприслівник як особлива форма дієслова: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Дієприслівниковий зворот	Розпізнавати дієслова, особливі форми дієслова, безособове дієслово; визначати види, часи й способи дієслів; відрізнати правильні форми дієслів від помилкових; правильно писати особові закінчення дієслів. Розпізнавати дієприкметники (зокрема відрізнати їх від дієприслівників), визначати їхні морфологічні ознаки й синтаксичну роль; відрізнати правильні форми дієприкметників від помилкових; добирати й комунікативно доцільно використовувати дієприкметники, дієприкметникові звороти та безособові форми на <i>-но, -то</i> в мовленні. Розпізнавати дієприслівники, визначати їхні морфологічні ознаки, синтаксичну роль; відрізнати

			правильні форми дієприслівників від помилкових; правильно будувати речення з дієприслівниковими зворотами
4.6. Прислівник		Прислівник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Ступені порівняння прислівників: вищий і найвищий. Зміни приголосних за творення прислівників вищого та найвищого ступенів порівняння. Правопис прислівників на -о, -е, утворених від прикметників і дієприкметників. Написання разом, окремо й через дефіс прислівників і сполучень прислівникового типу	Розпізнавати прислівники, визначати їхню синтаксичну роль, ступені порівняння прислівників; відрізнити правильні форми прислівників від помилкових; добирати й комунікативно доцільно використовувати прислівники в мовленні
4.7. Службові частини мови		Прийменник як службова частина мови. Зв'язок прийменника з непрямыми відмінками іменника. Правопис прийменників. Сполучник як службова частина мови. Групи сполучників за значенням і синтаксичною роллю: сурядні й підрядні. Групи сполучників за вживанням (одиничні, парні, повторювані) та за будовою (прості, складні, складені). Правопис сполучників. Розрізнення сполучників та інших співзвучних частин мови. Частка як службова частина мови. Правопис часток	Розпізнавати прийменники, визначати їхні морфологічні ознаки; правильно й комунікативно доцільно використовувати прийменники в мовленні. Розпізнавати сполучники, визначати групи сполучників за значенням і синтаксичною роллю, за вживанням і будовою; відрізнити сполучники від інших співзвучних частин мови; правильно й комунікативно доцільно використовувати сполучники в мовленні. Розпізнавати частки; правильно писати частки
4.8. Вигук		Вигук як частина мови. Правопис вигуків	Розпізнавати вигуки й правильно їх писати
5. Синтаксис	17	Словосполучення й речення як основні одиниці	Розрізнити словосполучення й

5.1.Словосполучення.		синтаксису. Підрядний і сурядний зв'язок між словами й частинами складного речення	речення, сурядний і підрядний зв'язок між словами й частинами складного речення
5.2. Речення		Речення як основна синтаксична одиниця. Граматична основа речення. Порядок слів у реченні. Види речень за метою висловлювання (розповідні, питальні й спонукальні); за емоційним забарвленням (окличні й неокличні); за будовою (прості й складні); за складом граматичної основи (двоскладні й односкладні); за наявністю другорядних членів (непоширені й поширені); за наявністю необхідних членів речення (повні й неповні); за наявністю ускладнювальних засобів (однорідних членів речення, звертань, вставних слів, словосполучень, речень, відокремлених членів речення)	Розрізняти речення різних видів: за метою висловлювання, за емоційним забарвленням, за будовою, складом граматичної основи, за наявністю другорядних членів, за наявністю необхідних членів речення, за наявністю ускладнювальних засобів (однорідних членів речення, звертань, вставних слів, словосполучень, речень, відокремлених членів речення)
5.2.1. Просте двоскладне речення		Підмет і присудок як головні члени двоскладного речення. Зв'язок між підметом і присудком. Тире між підметом і присудком	Визначати структуру простого двоскладного речення, особливості зв'язку між підметом і присудком; правильно й комунікативно доцільно використовувати прості речення. Правильно вживати тире між підметом і присудком
5.2.2.Другорядні члени речення у двоскладному й односкладному реченні		Означення. Прикладка як різновид означення. Додаток. Обставина. Порівняльний зворот	Розпізнавати види другорядних членів; правильно й комунікативно доцільно використовувати виражальні можливості другорядних членів речення в мовленні
5.2.3.Односкладні речення		Граматична основа односкладного речення. Типи односкладних речень за способом вираження та значенням головного члена: односкладні речення з головним членом у формі присудка (означено-особові, неозначено-особові, узагальнено-особові, безособові) та односкладні речення з головним членом у формі підмета (називні)	Розпізнавати типи односкладних речень, визначати особливості кожного з типів; правильно й комунікативно доцільно використовувати виражальні можливості односкладних речень у власному мовленні

5.2.4. Просте ускладнене речення		Речення з однорідними членами. Узагальнювальні слова в реченнях з однорідними членами. Речення зі звертанням. Речення зі вставними словами, словосполученнями й реченнями, їхнє значення. Речення з відокремленими членами. Відокремлені означення, прикладки – непоширені й поширені. Відокремлені додатки, обставини. Відокремлені уточнювальні члени речення. Розділові знаки в ускладненому реченні	Розпізнавати просте речення з однорідними членами; звертаннями; вставними словами, словосполученнями й реченнями; відокремленими членами (означеннями, прикладками, додатками, обставинами), зокрема уточнювальними; правильно й комунікативно доцільно використовувати виражальні можливості таких речень у мовленні; правильно розставляти розділові знаки в них
5.2.5. Складне речення		Типи складних речень за способом зв'язку їхніх частин: сполучникові й безсполучникові. Сурядний і підрядний зв'язок між частинами складного речення	Розпізнавати складні речення різних типів, визначати їхню структуру, види й засоби зв'язку між простими реченнями; добирати й конструювати складні речення, що оптимально відповідають конкретній комунікативній меті
5.2.5.1. Складносурядне речення		Складносурядне речення, його будова. Єднальні, протиставні й розділові сполучники в складносурядному реченні. Сміслові зв'язки між частинами складносурядного речення. Розділові знаки в складносурядному реченні	Розпізнавати складносурядні речення, визначати смислові зв'язки між частинами складносурядного речення; комунікативно доцільно використовувати його виражальні можливості в мовленні; правильно розставляти розділові знаки в складносурядному реченні
5.2.5.2. Складнопідрядне речення		Складнопідрядне речення, його будова. Головна й підрядна частини. Підрядні сполучники й сполучні слова як засоби зв'язку в складнопідрядному реченні. Основні види підрядних частин: означальні, з'ясувальні, обставинні (місця, часу, способу дії та ступеня, порівняльні,	Розпізнавати складнопідрядні речення, визначати їхню будову, зокрема складнопідрядних речень з кількома підрядними; визначати основні види підрядних частин, типи

		причини, наслідкові, мети, умови, допустові). Складнопідрядні речення з кількома підрядними, розділові знаки в них	складнопідрядних речень за характером зв'язку між частинами; правильно й комунікативно доцільно використовувати виражальні можливості складнопідрядних речень різних типів у процесі спілкування; правильно розставляти розділові знаки в складнопідрядному реченні
5.2.5.3. Безсполучникове складне речення		Безсполучникове складне речення. Розділові знаки в безсполучниковому складному реченні.	Розпізнавати безсполучникові складні речення; правильно й комунікативно доцільно використовувати виражальні можливості безсполучникових складних речень у мовленні; правильно розставляти розділові знаки в них
5.2.5.4. Складне речення з різними видами сполучникового й безсполучникового зв'язку		Складне речення з різними видами сполучникового й безсполучникового зв'язку, розділові знаки в ньому	Розпізнавати складні речення з різними видами сполучникового й безсполучникового зв'язку; правильно й комунікативно доцільно використовувати виражальні можливості речень цього типу в мовленні; правильно розставляти розділові знаки в них
5.3. Способи відтворення чужого мовлення		Пряма й непряма мова. Заміна прямої мови непрямою. Цитата як різновид прямої мови. Діалог. Розділові знаки в конструкціях із прямою мовою, цитатою та діалогом	Замінювати пряму мову непрямою; правильно й доцільно використовувати в тексті пряму мову й цитати; правильно вживати розділові знаки в конструкціях із прямою мовою, цитатою та діалогом
6. Стилїстика	8	Стилї мовлення (розмовний, науковий, художній, офіційно-діловий, публіцистичний), їхні основні ознаки, функції	Розпізнавати стилї мовлення, визначати особливості кожного з них; користуватися різноманітними виражальними

			засобами української мови в процесі спілкування для оптимального досягнення мети спілкування
7. Розвиток мовлення	5	Види мовленнєвої діяльності; адресант і адресат мовлення; монологічне й діалогічне мовлення; усне й писемне мовлення. Тема й основна думка висловлення. Вимоги до мовлення (змістовність, логічна послідовність, багатство, точність, виразність, доречність, правильність). Основні ознаки тексту: зв'язність, комунікативність, членованість, інформативність. Зміст і будова тексту, поділ тексту на абзаци, мікротеми. Способи зв'язку речень у тексті. Тексти різних стилів, типів, жанрів. Власне висловлення	Уважно читати, усвідомлювати й запам'ятовувати зміст прочитаного, диференціюючи в ньому головне та другорядне; критично оцінювати прочитане; аналізувати тексти різних стилів, типів і жанрів; будувати письмове висловлення, логічно викладаючи зміст, підпорядковуючи його темі й основній думці, задуму, вибраному стилю та типу мовлення, досягати визначеної комунікативної мети; формулювати, добирати доречні аргументи й приклади, робити висновки, висловлювати власну позицію, свій погляд на ситуацію чи обставини; правильно структурувати текст, використовуючи відповідні мовленнєві звороти; знаходити й виправляти помилки в змісті, будові й мовному оформленні власних висловлень, спираючись на засвоєні знання
Усього:	60 годин		

КАЛЕНДАРНО-ТЕМАТИЧНЕ ПЛАНУВАННЯ

№ п/п	Зміст матеріалу	Кількість годин	Дата виконання			Примітка
			Соціальна робота	Економіка	Облік і оподаткування	
	Перший курс					
1.	Тема 1.	1				
2.	Тема 2.	1				
	Разом за перший курс	30				
	Другий курс					
1.	Тема 1.	1				
2.	Тема 2.	1				
	Разом за другий курс	30				
	Всього	60				

Рекомендована література

Базова

1. Авраменко О. Українська мова (рівень стандарту): підруч. для 10 класу закл. загальн. середн. освіти. Київ: Грамота, 2018. 208 с.
2. Авраменко О. Українська мова (рівень стандарту): підруч. для 11 класу закл. загальн. середн. освіти. Київ: Грамота, 2019. 208 с.
3. Антонюк Т.М., Стрижаківська О.С., Авдіковська Л.М. Українська мова. Навчальний посібник для студентів ВНЗ I-II рівнів акредитації. Чернівці: ДрукАрт, 2014.
4. Горошкіна О., Попова Л. Збірник текстів для аудіювання на уроках української мови: 5-11 класи. Луганськ: Шлях, 2001. 48 с.
5. Матвієнко А.М. Рідне слово. Київ: Просвіта, 1994. 160 с.
6. Ніколаєнко І.О., Терновська Т.П., Ужченко В.Д. Збірник вправ і завдань з української мови. Для підготовки до випускних і вступних іспитів. Київ: Освіта, 1997. 224 с.
7. Олійник О. Українська мова 10–11. Підручник для 10-11 класів середньої школи. Київ: Вікторія, 1998. 467 с.
8. Пентиліук М.І., Іващенко О.В. Українська мова: Підручник-комплект. Київ: Ленвіт, 2001. 352 с.
9. Українська мова: Підручник для учнів старших класів середніх навчальних закладів нефілологічного профілю та абітурієнтів. Галетова А.Г., Гайдаєнко І.В., Горошкіна О.М., Паламарчук О.С., Пентиліук М.І. Київ: Ленвіт, 2003. 272 с.

Допоміжна

1. Аніскіна Н.О. Організація профільного навчання в сучасній школі. Харків: Видав. гр. «Основа», 2003. 176 с.
2. Антисуржик. Вчимося ввічливо поводитись і правильно говорити. За заг. ред. Олександрі Сербенської. Посібник. Львів: Світ, 1994. 152 с.
3. Антоненко-Давидович Б.Д. Як ми говоримо. Київ: Либідь, 1991. 254 с.
4. Бондарчук Л.І. Методику підказує текст: Навч. посібник. Тернопіль: Мальва-ОСО, 2001. 160 с.
5. Сагач Г.М. Золотослів: Навчальний посібник для середніх і вищих навчальних закладів. Київ: Райдуга, 1993. 378 с.

Інформаційні ресурси

1. <http://www.man.gov.ua> – Мала Академія Наук України.
2. <http://www.teacherjournal.com.ua> – Учительський онлайн журнал.

3. <http://metodportal.net> – Методичний портал. Спеціалізований ресурс, призначений для вчителів, співавтором якого може бути кожен.
4. <http://osvita.ua> – Освіта.ua. Один з найкращих сайтів для вчителя, вихователя, керівника.
5. <http://ostriv.in.ua> – Острів знань.
6. <http://shkola.ua> – Навчальний портал Школа.ua. Розділ порталу «Вчителям» представляє методичну та навчальну літературу для педагогів.
7. <http://www.teacher.in.ua> – Український освітній портал. Український портал для вчителів та викладачів. Розробки уроків і сценаріїв до свят. Методичні матеріали. Наочність до уроків.